

צצית בנשים

1) במדבר פרק כג פסוק כד

הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה:

2) רש"י במדבר פרק כג פסוק כד

הן עם כלביא יקום וגו' - כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצות, ללבוש טלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין

3) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יד עמוד ב

אמר עולא: כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין - כאילו מעיד עדות שקר בעצמו. אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן: כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים.

4) מדרש תנחומא (ורשא) פרשת בלק סימן יד

הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא אין אומה בעולם כיוצא בהן, הרי הן ישנים מן התורה ומן המצות, עמדו משנתן עומדים כאריות חוטפים קריאת שמע וממליכים להקב"ה נעשין אריות מפליגין לדרך ארץ למשא ומתן

5) שו"ת בית יצחק אורח חיים סימן יז

(ב) ואשר אנכי אחזה לישב המנהג הנה בב"י סי' כ"ה מביא בשם נ"י דציצית קודם לתפילין משום דציצית נוהג בשבת ויו"ט משא"כ תפילין ותדיר קודם ולפ"ז ק"ש קודם לתפילין מה"ט דתפילין אינו נוהג בשבת ויו"ט וגם בלילה מדרבנן משא"כ ק"ש... ובהכי מיושבין דברי רש"י בחומש פ' בלק על מקרא הן עם כלביא יקום שפירש"י לחטוף את המצות ללבוש טלית ולקרוא שמע וללבוש תפילין וזה תימא דהרי תפילין קדים וכבר תמה ע"ז בשם אפרים להנ"ל ניחא דלדין דשבת לז"ת ק"ש קודם ובגמ' קאי דוקא לרב... .

6) תלמוד בבלי מסכת מנחות דף מג עמוד א

ת"ר: הכל חייבין בציצית, כהנים, לויים וישראלים, גרים, נשים ועבדים; ר"ש פוטר בנשים, מפני שמצות עשה שהזמן גרמא הוא, וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות... ר"ש פוטר בנשים. מאי טעמא דר"ש? דתניא: (במדבר ט"ו) וראיתם אותו - פרט לכסות לילה; אתה אומר: פרט לכסות לילה, או אינו אלא פרט לכסות סומא? כשהוא אומר: (דברים כ"ב) אשר תכסה בה - הרי כסות סומא אמור, הא מה אני מקיים וראיתם אותו? פרט לכסות לילה

7) תוספות מסכת סוכה דף יא עמוד א

דרב עמרם חסידא רמא תכלתא לפרזומא דאינשי ביתיה - וכן רב יהודה פרק התכלת (מנחות דף מג). דקסברי לילה זמן ציצית ולא מצות עשה שהזמן גרמא הוא ונשים חייבות כרבנן דפרק התכלת (שם) דאמרי הכל חייבין בציצית נשים ועבדים ור"ש פוטר בנשים וכוותיה ק"ל מדדחיק גמרא בריש פרק שני דזבחים (דף יח): לאוקומי תנאי התם כולו כר' שמעון דממעט כסות לילה ומרבי כסות סומא ועובדא דר' יהודה בר אילעאי פ' במה מדליקין (שבת ד' כה: ושם) שהיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן דאמרינן ואינהו סבור גזרה משום כסות לילה... .

8) שו"ת מהרי"ל החדשות סימן ז

ונשי דלא נהיגי בציצית וכתב מר דאין כאן נידנוד עבירה, אפ"ל אי איכא נדנוד תיקשי מ"ש משופר, אלא אדרבא מטיבותא דמר אמינא פשתן דקיימא לן כב"ש ואסר אפ"ל במינו גזירה משום תכלת וכסות לילה, הוא הדין, והיא

התשובה דשייך למיגזר א - נשים אפ' בצמר כיון דאיפשר לבא לידי דאורייתא ע"י תכלת בסדין דהוי לדידהו כמ' לאנשי קלא אילן מה שאין כן בכל הני מצות דמכניסות עצמן דלא מצו אתו לאיסור דאורייתא כלל, דמה להן להשען על קדשים אלא דמיחזי כעבודה בקדשים, וכן כל הנהו. . .

עוד נ"ל דאין מצות ציצית כשאר מצות דהוו חובת הגוף, אבל ציצית אע"ג דקיימא לן חובת גברא הוא ה"מ למי שיש לו בגד בת ארבע כנפות אבל אין מחוייב לקנות בת ד' אלא דמצוה להכניס עצמו לכלל חיוב כדילפינן ממשה רבינו ע"ה וכי לאכול מפריה כו' וה"מ גברי אבל נשי מה להם לכך כיון דסוף סוף לאו בני חיוב נינהו.

עוד נראה דעיקר מצות ציצית הוי כדי לזכור כל מצות ה' כדכתי' קרא בהדיא וכדילפינן מסמיכ' בקדשים כדאיתא במדרש והזכירה היא בתרי"ג מצות בין לטעם הנגלה בין לטעם הנסתר. והני נשי ליתניהו בתרי"ג מצות דפיטורי בכל זמן גרמא ובכמה מצות לא תעשה בל תקיף כו', אבל גברא אע"ג דכמה מצות תלויות בכהנים מ"מ כל זכרים חד מינא נינהו. וגם ב"ד ישראל מצווין על הכהנים שאם לא רצה דפנו משא"כ בנשים דליתנהו כלל בתרי"ג ועם בפני עצמו הן. הילכך מכל הני טעמי' אף כי ראיתי נשים שלובשות ד' כנפשות מצויצת ועוד היום אחת בשכונתינו, נראה דאינו אלא מן המתמיהין ויוהרא חשיבנא להו ומקרו הדיוטות ושלוש מא' הקטן [יעקב] הלוי.

9) ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות ציצית ותפילין

[ד] אמר מהר"י סג"ל במקום שיש איש יודע לתקן ציציות אל תתקנם האשה. ואמר דלא נהירא בעיניו מה שיש נשים מכניסות עצמן לחיוב ציצית. ושאלו לו מפני מה אינו מוחה ביד הרבנית מ' ברונא בעירו שהניחה בכל עת טלית קטן. והשיב שמא אינה מקשבת לי, ועל כה"ג אמר מוטב יהו שוגגין ואל יהו מזידין.

10) דברים פרק כב פסוק ה

לא יִהְיֶה כְּלִי גְבֵר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבֹּשׂ גְבֵר שְׂמֵלַת אִשָּׁה כִּי תִזְכָּרְתָּ ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל עֲשֵׂה אֵלֶּה:

11) תרגום יונתן על דברים פרק כב פסוק ה

לא יהיה גולין דציצית ותפילין דהינון תקוני גבר על איתא ולא יספר גבר בי שיחיא וערייתיה ובי אנפוי לאיתחמא היך נשא ארום מרחק קדם יי אלהכון הוא כל דעביד אלין:

12) רמב"ם הלכות ציצית פרק ג הלכה ט

ונשים ועבדי' שרצו להתעטף בציצית מתעטפים בלא ברכה, וכן שאר מצות עשה שהנשים פטורות מהן אם רצו לעשות אותן בלא ברכה אין ממחין בידן

13) ספר החינוך מצוה שפו

ונוהגת מצוה זו בזכרים, בכל מקום ובכל זמן, אבל לא בנקבות, ואם רצו הנקבות להתעטף מתעטפות בלא ברכה כדעת קצת המפרשים, וקצתם אמרו אפילו בברכה.

14) שולחן ערוך אורח חיים סימן יז סעיף ב

נשים ועבדים פטורים, מפני שהיא מצות עשה שהזמן גרמא. הגה: ומ"מ אם רוצים לעטפו ולברך עליו הרשות בידו כמו בשאר מצות עשה שהזמן גרמא (תוס' והרא"ש והר"ן פ"ב דר"ה ופ"ק דקדושין), אך מחזי כיוהרא, ולכן אין להן ללבוש ציצית, הואיל ואינו חובת גברא (אגור סימן כ"ז) פי' אינו חייב לקנות לו טלית כדי שיתחייב בציצית.

15) ערוך השולחן אורח חיים סימן יז סעיף ג

צצית בנשים

אבל באמת לא שמענו זה ואין מניחין אותן ללבוש טלית וכ"ש לברך ואינו דומה לשופר וסוכה ולולב דהוי פעם אחת בשנה והמצוה כרגע אבל ציצת מצוותה כל השנה ולא נאה לנשים ועוד דכל המצות הם חובה לאנשים ולכן יכולות גם הן לעשות כן אבל ציצת אינו חובה כמ"ש בסימן י"ט ואיך נניח לנשים לעשותה וזהו כוונת רבינו הרמ"א שכתב ומ"מ אם רוצות וכו' אך מיחזי כיוהרא ולכן אין להן ללבוש ציצת הואיל ואינו חובת גברא עכ"ל כלומר דמיחזי כיוהרא כיון שהיא תמידית וגם כיון שאינו לחובה לאיש אלא כשיש לו בגד של ד' כנפות ולכן אין מניחים לנהוג מצוה זו וכך המנהג ואין לשנות:

16) הליכות שלמה הל' תפילה פ"ג ס"ק כ"ז

ואסור לאשה להתעטף בטלית שלנו כי הוא כלי גבר על אשה ומה שנוזכר בגמ' נשים שלבשו ציצת הנו על שמלות שלהן

17) ספר בן איש חי - הלכות שנה ראשונה - פרשת לך לך [יג]

נשים ועבדים פטורים ממצות ציצת, דאפילו אם לובשים טלית בת ארבע כנפות, אין צריכין להטיל בה ציצת, מפני דמצות עשה שהזמן גרמא היא, וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים ועבדים פטורים, ואף על גב דקיימא לן בשופר וסוכה וכיוצא, אם רצו לקיים הרשות בידם, ויש להם שכר כמי שאינו מצוה ועושה, וליכא משום כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט, מכל מקום במצוה זו מיחזי כיוהרא, ועוד יש חשש נמי משום לא תלבש אשה כלי גבר, על כן בציצת צריך למנוע אותם, וכנוזכר בפוסקים, ובספר הכוונות מפורש טעם פרטי במצוה זו, על פי הסוד, דלא שייכה מצוה זו בנשים:

18) הלכה ברורה להר' דוד יוסף י"ז - ב'

ולמנהג הספרדים ועדות המזרח ההולכים בעקבות הוראות מרן השלחן ערוך אסור לאשה לברך על הציצת וראוי שלא ילבשו הנשים טלית כלל ואף למנהג האשכנזים הנוהגים שהנשים מברכות על מצות עשה שהזמן גרמא לענין מצות ציצת ראוי שלא ילבשו הנשים טלית כלל ובפרט בזמן הזה שהרפורמים עוקרי הדת מנהיגים כן אצל הנשים ללבוש ציצת שבודאי צריכות הנשים היראות את דבר ה' להמנע מזה